

הרואים כו' ע"י אתערותא דלתתא אבל ולא נתן ה' כו'. פי' בחינת לב טהור שנותנים מלמעלה שלא יכול נברא להשיג על ידי אתערותא דלילה. וזה היה ענין המן דכתיב ויענך וירעיבך כו' שע"י המן ועל ידי עינויים וסיגופים זכו למעלה עליונה יותר לקבל בחי' לב טהור. (ועמ"ש בפרשה עקב ע"פ ויאכילך את המן כו') וכן הוא הענין בעשרת ימי תשובה. ולכן קורים פרשה זו קודם ר"ה:

פרשה נצבים

ב אך דרך פרט איך הוא דרך היחוד, ומהו ענין התשובה ולמה דוקא בראש השנה. ביאר הכתוב אח"כ לעברך בברית, והענין כמו למשל שני אוהבים שכורתיים ברית ביניהם שלא תפסוק אהבתם שאלו היה הדבר שהאהבה תלויה בו קיים לעד לא היו צריכין לכריתת ברית ביניהם אלא לפי שיראים שמא יבוטל הדבר ובטלה האהבה או שמא יגרום איזה מניעה מבחוץ. וע"י כריתות הברית תהיה אהבתם אהבה נצחית כל תמוט עולם ועד ולא יפרידם שום מניעה מבית ומחוץ. והיינו מפני שעושיין ביניהם קשר אמיץ וחזק שיתייחדו ויתקשרו באהבתם בקשר נפלא ולמעלה מן הטעם והדעת שאף שע"פ הטעם והדעת היה צריך לפסוק האהבה או לגרום איזה שנאה אעפ"כ מחמת הכריתות ברית מוכרח להיות אהבתם לעד קיימת ועל כל פשעים תכסה אהבה זו וקשר אמיץ זה לפי שבאו בברית והתקשרות כאלו נעשו לבשר אחד. וכמו שלא יוכל לפסוק אהבתו על עצמו כך לא יפסוק מעל חבירו. ולכן נק' בלשון כריתת ברית כמ"ש אשר כרתו את העגל ויעברו בין בתריו כלומר להיות שניהם עוברים בתוך גוף אחד להיות לאחדים. והנה ככל המשל הזה עשה לנו ה' אלהינו דכתיב הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות פי' למעלה מן הטעם ודעת וכמו שאמר דוד ליהונתן נפלאות אהבתך וגו'. כי על ידי יגמיה"ר שהמשיך משה רבינו ע"ה נעשה כביכול כריתת ברית והתקשרות להקב"ה עם ישראל לעורר את האהבה וסלחת כו' שלא יהיו עונותיכם מבדילין כו' כי חלק ה' עמו:

ג והנה אמרו רז"ל אמר הקב"ה אמרו לפני מלכותי שתמליכוני עליכם זכרונות שיעלו זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר. כי הנה ראש השנה הוא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שנברא בו אדם הראשון בר"ה ואמר ה' מלך גאות לבש וגו' לפי שאז נתגלה מלכותו ית' והיה זה באתערותא דלעילא בלבד, ועכשיו צריך להיות זכרון ליום ראשון ע"י אתערותא דלתתא לעורר התגלות מלכותו ית' עלינו ע"י זכרון הברית וההתקשרות שבין ה' ובניינו והיינו על ידי השופר שהוא בחינת תשובה עילאה בחינת צעקת הקול מעומקא דליבא מנקודת פנימית הלב עד שאין כלי הדבור יכולים להגבילה מפני שהיא* קול בלבד ולכן אין אומר ואין דברים אלא בחינת תקיעה קול פשוט, ושברים הוא ג"כ אינו אלא קול אלא שיש בקול עצמו כמה בחינות ותנועות גנוחי גניח כו'. וביאור הדבר דכתיב לך אמר לבי בקשו פני וגו' פני היינו פנימיות הלב. כי הנה יש בבחי' צעקת הלב ב' בחינות בחי' פנימית גם בחי' חיצונית חיצונית הלב הוא נמשך מן הדעת והתבוננות בגדולת ה' והתפשטות אור א"ס ב"ה על הנבראים להוות מאין ליש כל צבא השמים העליונים והארץ וכל אשר בה ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית ואתה מחיה את כולם כו' אשר בהרחיב דעתו בדברים האלו וכיוצא באלו נמשך לאדם בחי' צעקת הלב לצעוק לבו אל ה' ולמשוך אחריו לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'. וזהו

בר לבב לא יוכל להיות אצל בחי' נברא מצד עצמו באתערותא דילי' כ"א מתנה שנותנים לו מלמעלה בעת בחי' הארת פנים הנ"ל (ועמ"ש בדיה כי תצא בני' ייבין ל' ברתא דמלכא וסד"ה וידעת היום בענין הונורא). וצריך הכנה לזה ע"י עינויים וסיגופים. ולכן בעשרת ימי תשובה מתענים ולא משלימין שאין חשוב תענית אלא עינוי שלא יהיה בנפש שביעה וכרס מלאה שלא יוכל לקבל בחי' לב טהור כשאוכל לשובע וכרס מלאה כו'. וזהו שאמר אתם כו'. פי' שעד הנה הייתם אתם

אתם נצבים היום כלכם וגו'. הנה פרשה זו קורין לעולם קודם ר"ה ומרומז במלת היום דקאי על ר"ה כי זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. שכל ניצוצי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון ביום זה עד לפני הוי' ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימך, פרט הכתוב עשר מדרגות שכמו שיש עשר מדרגות בנפש האדם דהיינו ג' שכלים ו' מדות, כך הנה כל ישראל הם קומה אחת שלימה וכללות נשמותיהן נקרא כנסת ישראל שנחלקת לעשר מדרגות, ובראש השנה מתעלים כל המדרגות אפילו מחוטב עציך עד שואב מימך שהם בחינות ומדרגות התחונות, [ועיין מענין אתם נצבים ברבות בא פט"ו וז"ל במלאכים נאמר שרפים עומדים ממעל לו ובנשמות נאמר אתם נצבים היום, ועמ"ש מענין שרפים עומדים ממעל לו בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל, ועד"ז יובן ענין אתם נצבים היום לפני ה'. ועיין עוד מענין אתם נצבים ברבות באיכה ס"פ אני הגבר וס"פ דוב אורב ובקהלת בפסוק אני קהלת ובזוהר פ' יתרו דף פ"ב ע"א] להיות כולם מתעלים למעלה במקור חוצבם. וזהו ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל (ע' בזה שמות ד"י ע"ב) פי' שכולם מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד. כי זהו כלל גדול דכל דאתי מסטרא דקדושה הוא בבחי' נעוץ סופן בתחלתן שאין לו בחינת ראש וסוף והוא בחי' עגולים שנמשך מבחי' סוכב כל עלמין (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ויהי קול מעל לרקיע), ולכן אמרו רז"ל הוי שפל רוח בפני כל אדם לפי שיש בכל אחד ואחד בחי' ומדרגות מה שאין בחבירו וכולם צריכין זה לזה. ונמצא שיש יתרון ומעלה בכל אחד ואחד שגבוה מחבירו וחבירו צריך לו וכמשל האדם שהוא בעל קומה בראש ורגלים שאף שרגלים הם סוף המדרגה ולמטה והראש הוא העליון ומעולה ממנו מ"מ הרי בבחינה אחת יש יתרון ומעלה להרגלים שצריך להלך בהם וגם הם מעמידי הגוף והראש וגם כשארירע כובד בראש מקיזין דם ברגלים ונרפא ומקבל חיותו ממנו ונמצא שאין שלימות להראש בלתי הרגלים, כך הנה כל ישראל קומה אחת שלימה. ונמצא אפילו מי שמחשב בדעתו שהוא בחי' ראש לגבי חבירו אין לו שלימות בלי חבירו וימצא חסרון בנפשו מה שחבירו משלימו ועי"ז יהיה בטל ושפל רוח לגבי חבירו מבלי ימצא האדם ראש וסוף ועי' ביטול זה יתאחדו להשראת יחודו ית' שמסטרא דקדושה בלי ראש וסוף, משא"כ מי שמחשב בדעתו נפרד במעלתו לגבי חבירו ועושה ראש וסוף נפרדים הרי הוא נופל בעלמא דפרודא שמסט"א. והנה בראש השנה הוא בחי' התשובה שכללות נשמות ישראל תשובנה למקורם ושרשם. וזהו בהתאסף ראשי עם ראש הוא בחי' המחשבה וראשי עם הם בחינות המחשבות של כללות ישראל שהם מתאספים מעלמא דפרודא שנפלו מחשבותם להיות זה פונה לכאן וכו' ונעשים רשות היחיד ליחודו ית' (ועד"ז הוא פי' שמע ישראל שמע לשון אסיפה מלשון וישמע שאול וכמ"ש במ"א וע' בפע"ח שער ר"ה פ"ג) וזהו דרך כלל:

ש"ה יתור — (ועמ"ש . . המן כו') הגיה' זו ליתא בדפוס ראשון, אבל נמצא בגוכתיק"ק 1101.
ש"ה דוקא — בברית: בכמה כתי' נוסף תי: הוי'.
ע' ביהוספת.

לכחינת ומדריגת האהבה שלמעלה מן הדעת ופשוט דכל מאי דפשיט ליבי' טפי עדיף דהיינו לפשוט את האהבה מהתלבשותה בגוף להיות צועק לבו בקרבו למסור נפשו לה' ולהתכלל באחד. והוא וכאשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב שהם בחי' הרים הגבוהים כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם. ונהר הוא היוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד כו' שהוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה להיות שם השגת הנבראים כו' כמ"ש במ"א אבל מעבר הנהר הוא למעלה מן הדעת בחינת הרים הגבוהים שם הוא שרש בחי' ומדריגות האבות ומשם היתה השבועה והכריתת ברית להיות לך לאלהים בבחי' פנימית כנ"ל (ועמ"ש בדי"ה ביום השמיני עצרת בפי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם):

קיצור. (א) פי' נצבים כולכם ע"ד בהתאסף כו' יחד כו' להיות לאחדים מבלי ימצא האדם ראש וסוף: (ב) והיינו כדי לעכר בברית. דהיינו כאלו נעשה לאחדים ועד"ז נאמר כי חלק ה' עמו וע"ז נאמר הנה אנכי כורת ברית וגו': (ג) והוא ענין מלכיות וזכרונות שבר"ה לעורר התגלות מלכותו ית' עלינו ע"י זכרון הברית. ובמה בשופר. שהוא בחי' תשובה עילאה בקשו פני פנימית הלב. ונמשך ע"י את פניך ה' אבקש. כי מבחינת אחרי ה' ילכו בחי' זיו והארה נמשך להיות כאריה שנמרכבה ישאג שנק' עדיין צעקה מחיצוניות הלב. אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ומתנשא מימות עולם. וזהו ענין אש אוכלה הוא. וזהו ענין פניך הוי'. וזוהו נמשך הצעקה מפנימית הלב. ועי"ז מעורר למעלה גילוי פנימית מלכותו ית' עלינו. וזהו ענין זכרונות זכרון האהבה פנימית מעצמותו ומהותו ית': (ד) וזהו ענין הללו אל בקדשו כו' עד בתקע שופר: (ה) וכ"ז הוא למען הקים אותך היום לו לעם כי אין מלך בלא עם. וזוהו הבחינה הוא הקישור והיחוד והברית אשר כרת ה' עמנו. אך כתיב משפט לאלהי יעקב. וצריך לעורר זה בר"ה. וזהו ענין אמרו לפני מלכיות וזכרונות ושופרות: (ו) וזהו ענין וכאשר נשבע לאבותיך כי בעבר הנהר היוצא מעדן ישבו אבותיכם והוא בחי' לעכר בברית עד יעבור עמך כו' ונק' הרים הגבוהים ליעלים ועד"ז שופר של ר"ה של יעל פשוט וע"ז נאמר ושקל בפלס הרים כו':

ע"ש. ועמ"ש בפסוק שיר השירים בפי' אשר לשלמה ומ"ש ס"פ בראשית בדי"ה צאינה וראינה בפי' במלך שלמה). אך הנה כתיב משפט לאלהי יעקב שיש משפט למעלה מי יזכה להיות במדרגה זו להיות גילוי אלהותו עליו ושיתקשר נפשו בקשר אמיץ וחזק בה', לכן צריך לעורר זה בראש השנה תחלת מעשיך ואז הוא בחי' ויהי בישורון מלך (וכמ"ש במ"א שבחי' ישורון זהו בחי' גבוה מאד וע' בזהר שמות דף ט"ז ע"ב) ובפי' אחרי (דס"א סע"ב) וגם ישורון מלשון שיר שהוא מבחי' עגולים שנמשך מבחי' סוכ"ע, ואפשר דהיינו בחי' הנשמות כמו שעלו במחשבה כו'). וזהו אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם שתוכלו להמליכו מפנימיות מלכותו ית' ויתעלה ויעלה זכרונכם לפניו לטובה שיזכור ויעורר בחי' הברית והקשר שישראל עלו במחשבה וגם כי עתה רחק ממנו בעונינו ועונותיכם מבדילין כו'. מ"מ ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא ובמה בשופר דהיינו ע"י פנימיות הלב כנ"ל לעורר מעומקא דליבא להתחרט בעקירת הרצון מנקודה אמיתית שבלב כו' ואזי יתגלה כו' כנ"ל:

ו **וזהו** ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים כי הנה הרים וגבעות הם בחי' ומדריגות האהבה כי ב' בחינות הם הרים וגבעות גבעות הם במדריגתן למטה מבחי' הרים כי גבעות אינן אמהן שמקבלים מן ההרים והוא בחי' אהבה בחיצוניות הלב הנלקח מטעם ודעת והתבוננות בגדולת ה' כי רב הוא, והנה כדי לזכך נפשו להאירה באור אהבה זו צריך להמשיך עליו אור תורה ומצות כי רמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים דמלכא והם בחי' אברים החיצונים ותורה היא בבחי' אברים הפנימיים, ולכן ת"ת כנגד כולם שחיות הנפש תלוי יותר באברים הפנימיים שנקיבתן במשהו, והם הם כמשל כף מאזנים ששוקלין בכף זו ונותנים משא בכף השניה להכריע, כך ע"י משא התורה והמצות מכריע כף האהבה להאיר על נפשו (וכמ"ש במ"א שזוהו ענין מחצית השקל ומ"ש ע"ז ברע"מ אבנא למשקל בה דא י' ועמ"ש בדי"ה השמים כסאי בענין והארץ הדום רגלי ועמ"ש בדי"ה רני ושמחי בפי' מאזני צדק). אבל בחי' ומדרגות הרים הם בחינת הרים הגבוהים שהיא בחי' האהבה שלמעלה מן הטעם ודעת שהיא למעלה מבחי' תורה ומצות דאורייתא מחכמה נפקת וא"א להגיע אליה ע"י תורה ומצות כ"א ע"י תשובה מעומקא דליבא שלמעלה מן הדעת מחמת ריחוקו מאור פניו ית'. שאז מרחוק דוקא ה' נראה לי כנ"ל. וזהו ענין פלס פי' שהוא המשקל של עץ ארוך ורצועות תלויין בראשו (שקורין בעזמיו) ששם שוקלין את הדבר הניתן בו ואריכות וכובד העץ ומרחקו הוא המכריעו. וכך ע"י המרירות שננפשו על ריחוקו מאת ה' אשר רחק ממנו בתכלית וע"י עקירת הרצון ממה שהיה תקוע בו בתחלה הוא מעורר את האהבה רבה העליונה שלמעלה מן הדעת. (ובזהר נזכר ענין ושקל בפלס כו' ס"פ תרומה (דקע"ה סע"ב). ובמאורי אור פי' פלס הוא בינה הובא בספר עה"כ, ויש לכוונו עם מש"כ ע"פ מ"ש בפרדס ש"ח פ"א שהבינה נקרא תשובה כי שם עיקר תליית הסליחה והכפרה בכח כתר עליון השופע עליה. וע' בזהר ויקרא (דס"ז א) ועמ"ש בפי' פינחס בדי"ה צו את בני מעיני התשובה גבי ובכח התשובה שהיא הארה מבחי' סוכ"ע כו' ע"ש, והמשכה זו היא ע"י המרירות מהריחוק וע' בדי"ה כי המצוה הזאת גבי וזהו אנכי אנכי הוא כו' והכח הזה שיש בתשובה כו' ע"ש. ומכ"ז יובן ענין הפלס שהמרירות מהריחוק זהו בחינת נעוץ סופן בתחלתו ועי"ז ממשך האהבה רבה העליונה). וזהו הרים הגבוהים ליעלים פי' שבחי' הרים הגבוהים נמשך למטה ע"י יעלים שהוא בחי' קול השופר כי שופר של ראש השנה של יעל פשוט שהוא בחינת תשובה מעומק הלב כנ"ל. ולשון יעל הוא לשון עלייה שמעלה את האדם

כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה כו'. להבין מהו המצוה הזאת דלא קאי על כל התורה כולה דהל"ל כי כל המצות כו' וגם מהו אשר אנכי כו'. הנה כל המצות נק' בשם מצות הוי', כי רמ"ח מ"ע הן רמ"ח אברים דמלכא ומלכא היינו בחי' הוי'. והנה בתחלת דבר ה' בעשרת הדברות פתח אנכי ה' אלקיך. ולכאורה אינו מובן איך שייך עליו ית' לומר שבא להגיד שאנכי הוא הוי' אלקיך דזה לא שייך כ"א באדם שהוא בעל גוף וציוור ותמונה ידוע אשר יאמר עליו כי הוא זה, משא"כ הוא ית' לית מחשבה תפיסא ביה כלל וכתיב כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר כו'. אך הענין כי הנה ידעת אלקותו ית' שהוא ברא הכל מאין ליש והוא הבורא ומחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ומהוה ומחיה את כולם כבר היה נקבע ידיעה זו בלב כל ישראל מאמינים בני מאמינים גם קודם מ"ת שידיעה זו היא בחי' הרגשה בנפש כמו ראייה שהרי רואין את השמים והארץ וכל אשר בה ואין הדבר עושה א"ע ומבשרי אחזה אלוה כמו שמרגישינן נשמתו של אדם בראות חיות הגוף וקיומו (וכמ"ש בפי' ואתחנן בדי"ה וידעת היום כו') ומה שהודיע במ"ת אנכי ה' אלהיך הענין הוא כי הנה פי' הוי' שהוא המהווה כל ההיות כי הוי' לשון הוה והוי"ד שבראש התיבה להורות על התמדת